

 #YouToo?

Seksisme in België
Resultaten van de enquête *#YouToo?*

De genderidentiteit
van de Belgen

INSTITUUT VOOR
DE GELIJKHEID
VAN VROUWEN
EN MANNEN

.be

Inhoud

1. Inleiding.....	2
2. Aantallen	3
3. Open bevraging en terminologie.....	4
4. Conclusie	5

1. Inleiding

In de loop van 2020 liep de enquête #YouToo? naar de opvattingen en ervaringen van de Belgen in verband met gelijkheid en ongelijkheid van vrouwen en mannen. In dit rapport wordt de genderidentiteit onderzocht. Genderidentiteit benadrukt het aspect van zelfidentificatie van mensen, eerder dan het biologische geslacht. Voor veel mensen vallen die twee samen, maar dat is niet noodzakelijk zo. Er zijn mensen die zich in de eerste plaats mens voelen en weinig boodschap hebben aan de tweedeling tussen vrouwen en mannen. En sommige mensen identificeren zich niet met hun ‘geboortegeslacht’, het geslacht dat bij hun geboorte geregistreerd werd, maar wel met het andere geslacht.

Het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen hanteert de term ‘transgender personen’ als een brede verzamelnaam, maar dat betekent niet noodzakelijk dat mensen zichzelf zo zien. Je kan eenvoudig stellen dat iedereen een genderidentiteit heeft, maar dat niet voor iedereen dat ook een grond van discriminatie en uitsluiting vormt. De term genderexpressie verwijst naar hoe mensen hun genderidentiteit tot uitdrukking brengen in kleding, stijl en gedrag. Discriminatie gebeurt soms op grond van genderexpressie. Mensen uitsluiten, benadelen, vernederen, of aanvallen omwille van hun genderidentiteit of -expressie is een vorm van seksisme: aan de basis ligt immers een veroordeling van het overschrijden van stereotiepe normen die gekoppeld worden aan het (biologische) geslacht. Daar kan nog transfobie bovenop komen: nog los van opvattingen over gender in het algemeen richten sommige mensen hun pijlen specifiek op transgender personen.

In de onderzoeksnota ‘Gender op een inclusieve manier bevragen’ wordt stilgestaan bij de methodologische implicaties van het evenwichtig bevragen van genderidentiteit. In dit document worden de resultaten van de enquête behandeld met betrekking tot aantal transgender personen.¹

De data voor het onderzoek werden op twee manieren verzameld: enerzijds werd er via het Rijksregister een steekproef getrokken, anderzijds werd er ook een open bevraging georganiseerd. Om

---

¹ Meer informatie over het onderzoek op: <https://igvm-iefh.belgium.be/nl/activiteiten/discriminatie/seksisme>
In 2008 en 2018 liet het Instituut grote enquêtes uitvoeren rond de leefsituatie en ervaringen van transgender personen. Deze studies, ‘Leven als transgender in België’ en ‘Leven als transgender persoon in België – Tien jaar later’, kunnen worden gedownload via de website van het Instituut.
Via https://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/leven_als_transgender_in_belgi
en https://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/leven_als_transgender_persoon_in_belgie_tien_jaar_later

representatieve uitspraken te doen over de Belgen wordt er steeds met gewogen steekproefresultaten (gew.st.) gewerkt. Om verbanden te bestuderen, wordt waar mogelijk de volledige dataset (vol.dat.) geanalyseerd. Om een inschatting te maken van het aandeel transgender personen in België wordt er dus vertrokken bij de steekproefresultaten. Het aantal transgender personen in de steekproef is eerder beperkt, zodat er voor de verdere analyses wordt uitgebreid naar de resultaten uit de open enquête.

2. Aantallen

Bij de vraag over genderidentiteit kregen respondenten vier opties aangeboden, naast 'vrouw' en 'man', was er ook een mogelijkheid om 'andere' aan te klikken, of de vraag onbeantwoord te laten. In de gewogen steekproefresultaten vermijdt slechts 0,4% van de respondenten de man-vrouw-opdeling.

Tabel 1: Genderidentiteit (vier opties) (2020)

Ben je...	
Vrouw	51,0%
Man	48,6%
Andere	0,2%
Dat zeg ik liever niet.	0,2%
Totaal	100,0%

Bron: #YouToo? (IGVM) (gew.st.)

Opvallend is dat de enkele respondenten die hier 'Andere' of 'Dat zeg ik liever niet' aanduiden, bij de volgende vraag niet aangeven dat ze zichzelf als transgender persoon beschouwen. Dat zijn respondenten die zich in deze vraag omschreven hadden als 'vrouw' of 'man'.

Tabel 2: Zichzelf als transgender persoon beschouwen naar genderidentiteit (2020)

	Beschouw je jezelf als een transgender persoon, of als een persoon met een transgender verleden?				Totaal
	Ja	Nee	Weet niet	Dat zeg ik liever niet.	
Vrouw	0,2%	50,0%	0,7%	0,1%	51,0%
Man	0,3%	47,2%	1,0%	0,1%	48,6%
Ander	0,0%	0,1%	0,1%	0,0%	0,2%
Dat zeg ik liever niet.	0,0%	0,2%	0,0%	0,0%	0,2%
Totaal	0,5%	97,5%	1,9%	0,2%	100,0%

Bron: #YouToo? (IGVM) (gew.st.)

0,5% van de respondenten identificeert zich als transgender persoon.² 2% geeft aan het niet te weten. Dat is vrij veel. Het is niet duidelijk of mensen niet vertrouwd zijn met de term, of twijfelen of die op henzelf van toepassing is. Bij de vraagstelling werd 'transgender' verduidelijkt als: *"Transgender wordt als verzamelnaam gebruikt voor alle personen die transgender, non-binair, gendervariant, polygender, agender, genderfluide, crossdresser, travestiet of transseksueel zijn."*

Er werd een analoge vraag gesteld naar intersekse. 0,3% beantwoordt deze vraag bevestigend. De toelichting bij deze vraag was: *"Intersekse persoon wordt als verzamelnaam gebruikt voor alle personen met een variatie in de lichamelijke geslachtskenmerken."* 2% van de respondenten geeft aan

² Met een betrouwbaarheid van 95% ligt de populatiewaarde tussen 0,1% en 0,9%.

niet te weten of ze zichzelf als intersekse persoon moeten beschouwen. Opnieuw kan het zijn dat mensen niet goed weten of de omschrijving op hen van toepassing is, of dat ze niet vertrouwd zijn met de term. In de steekproef was er geen enkele respondent die zichzelf als transgender én als intersekse persoon identificeerde.

Tabel 3: Zichzelf als intersekse persoon beschouwen naar genderidentiteit (2020)

	Beschouw je jezelf als een intersekse persoon, of als een persoon met een variatie in geslachtskenmerken?				
	Ja	Nee	Weet niet	Dat zeg ik liever niet.	Totaal
Vrouw	0,1%	49,9%	0,9%	0,1%	51,0%
Man	0,2%	46,6%	1,2%	0,6%	48,6%
Ander	0,0%	0,1%	0,1%	0,0%	0,2%
Dat zeg ik liever niet.	0,0%	0,2%	0,0%	0,0%	0,2%
Totaal	0,3%	96,8%	2,2%	0,7%	100,0%

Bron: #YouToo? (IGVM) (gew.st.)

In de vraag over het behoren tot een minderheid hadden respondenten opnieuw de mogelijkheid om aan te duiden dat ze het gevoel hadden tot een minderheid te behoren op basis van hun genderidentiteit. 0,4% van de respondenten antwoordt bevestigend.

Tabel 4: Tot een minderheid behoren op basis van genderidentiteit (2020)

Heb je soms het gevoel dat je tot een minderheid behoort in België? - Een minderheid op basis van genderidentiteit of genderexpressie (transgender zijn)	
Ja	0,4%
Nee	99,6%

Bron: #YouToo? (IGVM) (gew.st.)

De overlap tussen de verschillende enquêtevragen is hier echter zeer mager: slechts één respondent die zich als transgender persoon identificeerde, gaf aan dit ook te ervaren als behoren tot een minderheid op basis van de eigen genderidentiteit. Van de mensen die 'Andere' of 'Dat zeg ik liever niet' hadden aangeklikt bij de gendervraag, antwoordde er niemand bevestigend op deze minderhedenvraag. Dat geldt eveneens voor de intersekse personen.

3. Open bevraging en terminologie

Naast een steekproef was er ook een open enquête. Iedereen kon hieraan deelnemen. Via de media, sociale media en de partnerorganisaties van het Instituut werd de open enquête bekend gemaakt. De oproep werd onder andere verspreid via transgender organisaties. Bij deze respondentengroep waren er meer transgender personen. De resultaten kunnen echter niet zonder meer veralgemeend worden naar heel België.

Mensen die op de vraag naar genderidentiteit 'Andere' aangaven, hadden de mogelijkheid die optie te verduidelijken. Termen die hier terugkomen zijn: non-binair, genderfluïde, transman, transgender, agender, queer, lesbienne en weet niet. Opvallend is dat de mensen uit de steekproef niet de terminologie gebruiken die in de beweging leeft, maar zelf omschrijvingen formuleren die hier inhoudelijk bij aanleunen.

2,1% van de respondenten in de open bevraging geeft aan zich als transgender te beschouwen en 0,5% geeft aan intersekse persoon te zijn. Procentueel wordt er minder vaak 'weet niet' aangeklikt in de open enquête, maar voor de transgender-vraag is dat nog altijd 1,2% en voor de intersekse-vraag 1,7%. In de open enquête is de overlap tussen de verschillende enquêtevragen een stuk groter. 85% van de respondenten die zichzelf als 'andere' omschrijven op de vraag naar genderidentiteit, geeft ook aan zichzelf als transgender te beschouwen. En bijna iedereen van hen geeft verder aan tot een minderheid te behoren op basis van genderidentiteit. Enkele respondenten beschouwen zichzelf als transgender én als intersekse persoon.

4. Conclusie

Op basis van de gewogen steekproefresultaten kan gesteld worden dat 0,5% van de Belgen zich als transgender persoon identificeert. Omdat er in feite altijd een betrouwbaarheidsinterval geldt, is het eigenlijk correcter om 'minder dan 1%' te zeggen. Intersekse wordt niet altijd goed begrepen, maar moet wel duidelijk onderscheiden worden van transgender. 0,3% identificeert zich als intersekse persoon.

Genderidentiteit is niet makkelijk te bevragen. De verschillende vragen die genderidentiteit moeten meten, leveren niet altijd convergente resultaten op. Soms zetten mensen zich bijvoorbeeld af tegen de tweedeling tussen vrouwen en mannen, zonder zichzelf als transgender te beschouwen; of beschouwen ze zich als transgender persoon, maar niet als behorend tot een minderheid op grond van genderidentiteit.

Voor het bevragen van genderidentiteit hebben deze resultaten consequenties. Met een 'andere'-categorie maak je transgenderpersonen niet noodzakelijk zichtbaar in een enquête. Zelfs expliciet vragen naar een identificatie als transgender persoon biedt geen garanties. Het is niet omdat de onderzoeker een omschrijving geeft, dat de respondent die ook als dusdanig aanvaardt. De kans dat een brede verzamelcategorie ook omschrijvingen bevat waarin iemand zich absoluut niet herkent, is natuurlijk niet onbestaande. Bovendien lijkt het aannemelijk dat al dan niet vertrouwd zijn met de beweging tot op zekere hoogte samengaat met al dan niet vertrouwd zijn met de specifieke terminologie die er gebruikt wordt. Termen als 'non-binair, gendervariant, polygender, agender, of genderfluïde' scheppen voor mensen immers ook een kader waarmee ze de eigen ervaringen onder woorden kunnen brengen. Deze terminologie is verder ook wat modegevoelig en veranderlijk over de tijd. Benamingen als 'crossdresser, travestiet of transseksueel' worden door de jongere generaties vaak minder gebruikt, of zelfs expliciet afgewezen.

Het lijkt dus aannemelijk dat de terminologie nog onvoldoende bekend is, dat mensen zich er niet altijd mee identificeren of soms ook niet de woorden vinden om hun eigen genderidentiteit te omschrijven. Daarvoor zou verder onderzoek welkom zijn.

De resultaten van de analyses worden per thema voorgesteld en kunnen worden gedownload via:

<https://igvm-iefh.belgium.be/nl/activiteiten/discriminatie/seksisme>

Colofon

Uitgever:

Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen

Ernest Blerotstraat 1, 1070 Brussel

T 02 233 44 00

gelijkheid.manvrouw@igvm.belgie.be

igvm-iefh.belgium.be

Dataverzameling:

M.A.S., Market Analysis & Synthesis

Brusselsesteenweg 46a

3000 Leuven

Verantwoordelijke uitgever:

Michel Pasteel, Directeur van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen

Auteur:

Hildegard Van Hove

Depotnummer :

D/2021/10.043/52

Cette publication est également disponible en français.